GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 220. Sâmbătă 17 (29) Noemvre 1884.

Braşovŭ, 16 (28) Noemvre

Precum ni se scrie din Reghinŭ, unŭ solgăbirĕu (subprefectŭ) din acelŭ ţinutŭ a chiămatŭ la sine pe notarii de cercŭ subordinaţĭ lui spre a-le împărtăşĭ porunca, ce a venitŭ, nu scimŭ dela prefectură, ori chiar dela ministeriulŭ de interne.

Numitulŭ solgăbirĕu le spuse notarilorŭ, că din „Valahia“ (pe la Reghinŭ se vede că încă nu sciu că statulŭ vecinŭ sĕ numesce aḍĭ România) au venitŭ în Ardélŭ agenţĭ, carĭ âmblă din satŭ în satŭ cu scopŭ de a amăgí pe ómenĭ şi de a-i îndemná se emigreze în Dobrogia, spuindu-le că Dobrogea e o ţéră îmbelşugată, unde totŭ omulŭ póte trăí cu uşurinţă. Porunca solgăbirĕului este, ca martorii sĕ vegheze ca ţĕranii sĕ nu fie seduşĭ de astfelŭ de înşelătorĭ, pentru că Dobrogea este o ţéră slabă, cu locurĭ băltóse şi mlăştinóse şi cei ce vorŭ merge în acea ţéră se scie, că o vorŭ păţí aşa cum au păţit'o „Ciangăii noştri“ în Ţéra unguréscă. Totodătă le demandă notarilorŭ că, décă s'ar ivi în cercurile lorŭ asemenĭ agenţĭ, sĕ-i aresteze şi sĕ-i trimită sub pază la d. solgăbirĕu.

Décă acésta poruncă nu este cumva vr'unŭ productŭ alŭ zelului particularŭ de care este condusŭ numitulŭ solgăbirĕu, ea ne arată, că guvernulŭ e hotărîtŭ de a pune stavilă emigrărei poporaţiunei, care iea dimensiunĭ din ce în ce mai marĭ, aşa că trebue sĕ deştepte îngrijirile tuturorŭ.

Mărturisimŭ, că nouĕ ne ar păré bine décă i-ar succede guvernului ungurescŭ, a pune stavilă emigrărei şi a face ca ţĕranii din Ardélŭ sĕ nu mai aibă nicĭ o causă de a se gândí la unŭ traiu mai usorŭ în altă ţéră depărtată. Dér trebue sĕ declarămŭ de altă parte, că după a nóstră convingere cu poruncĭ solgăbirăescĭ, ca cea memorată, nu se va puté ajunge la scopŭ nicĭ odată.

S'a făcutŭ şi se va face încă multă sfară în ţéră cu declaraţiunea ministrului, după care în rêndulŭ acesta elŭ nu va propune nici o dare nouă. Comisiunea financiară a dietei a luatŭ acésta la cunoscinţă, esprimêndŭ speranţa, că „în viitorŭ deficitulŭ se va micşorá printr'o desvoltare totŭ mai mare economică a ţĕrei, dér nu prin mĕsurĭ artificiale.“

Dér la ce desvoltare ne mai putemŭ aşteptá după ce mĕsurile artificiale au adusŭ pe bietulŭ ţĕranŭ la sapă de lemnŭ?

Ce dărĭ nouĕ era sĕ mai întroducă ministrulŭ Szapary, décă cu cele vechĭ amŭ ajunsŭ acolo încâtŭ ţĕranii în multe ţînuturi nu mai au cu ce trăì de aḍĭ pe mâne? După unŭ raportŭ, ce'lŭ primescŭ confraţii noştri din Timişóra dela unŭ corespondentŭ din comitatulŭ Torontalŭ, într'o singură comună (Banlocŭ) s'au vêndutŭ la 24 l. c. pentru acoperirea dărilorŭ restante prin licitaţiune, 138 de cai, 55 de vite cornute, 76 porcĭ, 98 oi, 32 căruţe, 35 clăi de fênŭ şi o mulţime de alte obiecte. „Bucate,“ observă corespondentulŭ, „nu s'au vêndutŭ prea multe, deórece nu mai sunt, căcĭ s'au fostŭ luatŭ înainte.“

Eată întristătorulŭ tablou alŭ desvoltărei economice dela care sperézā comisiunea financiară scăparea de deficitŭ! Eată prin ce modalitate s'au restabilitŭ multŭ lăudatulŭ ecuilibru în cheltuelile ordinare şi s'a micşoratŭ deficitulŭ cu câteva milióne!

Ce mirare décă sub asemeni triste împrejurărĭ ţĕranii ieau lumea în capŭ şi plécă orĭ în cătrău potŭ numai se scape de acésta miseriă!?

Décă guvernulŭ ungurescŭ voiesce în adevĕrŭ sĕ pună stavilă emigrărei, atuncĭ trebue sĕ se gândéscă seriosŭ la îmbunătăţirea sorţii ţĕranului. Acésta însĕ nu se póte face prin poruncĭ, ci pentru ca sĕ i se uşureze traiulŭ omului muncitorŭ dela ţéră, este de lipsă ca cei ce conducŭ destinele statului se aibă multă înţelepciune şi se aducă mari jertfe. Ḍecile de milióne cheltuite pentru Seghedinŭ, pentru noulŭ parlamentŭ, şi altele, au îngreunatŭ numai, dér de sigurŭ n'aŭ uşuratŭ cu nimicŭ desvoltarea economică a Transilvaniei şi Ungariei.

———o———

CRONICA POLITICĂ.

Visita ce au făcut'o deputaţii croaţĭ miniştrilorŭ ungurescĭ e comentată de ḍiarele croate în diferite modurĭ, după ideile ce ele represintă. »Narodne Novine« salută acestŭ pasŭ cu căldură, atribuindu'i o deosebită însemnătate politică. »Pozor« şi »Sloboda« vorbescŭ cu totulŭ altfelŭ şi au şi fostŭ confiscate Marţĭ. In privinţa rugărei, ce a făcut'o preşedintele partidei guvernului ungurescŭ de a sprijini interesele ţĕrií, organulŭ partidei starceviciane ḍice: »Fiecare Croatŭ, în ale cărui vine nu curge sângele întârḍiatŭ alŭ naţionalilorŭ, trebue sĕ roşéscă până peste urechĭ. Voi cerşiţĭ graţia de la Maghiarĭ! Protestămŭ în contra acestei fapte în numele Croaţíei, care nu voesce nicĭ unŭ ajutorŭ maghiarŭ. Declaraţiunea vóstră e nulă. Voi representaţĭ numai pântecele vóstre.«

*

Conferinţa africană din Berlinŭ lucrézā în cea mai bună înţelegere. Singura greutate, de care a datŭ, este stabilirea graniţelorŭ politice-geografice ale basenului Congului. Statele Unite, Francia, Anglia şi Portugalia au datŭ în acéstă privinţă declaraţiunĭ diferite. Uniunea nordamericană vrea, ca sub noţiunea »basenulŭ Congului« sĕ nu se 'nţelégă numai ţinutulŭ rîului Congo cu ţinuturile tuturorŭ rîurilorŭ secundare ale sale, ci şi rîurile litorele nordice Ogove şi Cvilu, care suntŭ independente de Congo, înpreună cu ţinuturile lorŭ riverane; afară de acestea sĕ se dea statului independentŭ, ce se formézā în Africa centrală, şi întinderile de pămêntŭ dintre Congo şi litoralulŭ ostafricanŭ, de la Zanzibar. Francia vrea, ca rîurile Ogove şi Cvilu sĕ fie despărţite. Anglia nu se pré deosebesce de Francia. Portugalia în fine vrea, ca de amêndouĕ laturile Congului numai o îngustă fâşiă de pămêntŭ sĕ formeze basenulŭ Congului. Póte că Portugalia 'şĭ urmăresce vechiulŭ sĕu planŭ de a-şĭ întinde provincia Angola spre nordostŭ, de unde uşorŭ ar ajunge până la Congulŭ de mijlocŭ. Cestiunea acésta se va resolva, după ce împuternicitulŭ francesŭ va primi înstrucţiunĭ.

*

In şedinţa dela 25 Noemvre a camerei grecescĭ, deputatulŭ Zenopulos a interpelatŭ ministerulŭ în privinţa sgomotului despre o apropiare politică între Grecia şi Austro-Ungaria. Camera a hotărîtŭ, ca interpelarea sĕ se tracteze după desbaterea financelorŭ, prin urmare cam pe la sfêrşitulŭ sĕptĕmânei viitóre.

———o———

Atitudinea deputaţilorŭ naţionalĭ.

»Kronstädter Zeitung,« reproducêndŭ articululŭ de dĕunăḍĭ alŭ fóiei nóstre, în care vorbémŭ despre atitudinea deputaţilorŭ naţionalĭ din dieta ungurésca, rĕspunde prin urmĕtórele cuvinte:

»Din parte-ne putemŭ fi de acordŭ cu »Gazeta« în punctulŭ, că naţionalităţile nemaghiare au interese comune în Ungaria, şi anume apĕrarea comună în contra tendinţelorŭ da maghiarisare, îndreptate deopotrivă în contra tuturora. Noi înţelegemŭ prin acésta nu numai atacurile asupra limbilorŭ nemaghiare, ameninţarea şi asuprirea lorŭ, ci şi tractarea nedréptă a naţionalităţilorŭ, înlăturarea lorŭ de pretutindenea, preferirea elementului maghiarŭ, şi ca sĕ ḍicemŭ mai espresivŭ, cu privire la Saşĭ, ameninţarea liberului dreptŭ de disposiţiune asupra averii naţionale săsescĭ. Puţinii representanţĭ ai naţionalităţilorŭ în dietă 'şĭ vorŭ ridicá vocea lorŭ, cu séu fără o înţelegere reciprocă, în casurĭ necesare în contra orĭcărei mĕsurĭ a legislativei, care face unŭ pasŭ mai departe pe calea apucată a tendinţelorŭ de maghiarisare.«

»De asemenea află »Gazeta« deplina nóstră aprobare, când ea declară de neîntemeiată temerea „Luminătorului,« că Sasii de téma românisării se vorŭ uni vr'odată cu Tisza în contra Românilorŭ. Saşii nu se temŭ de românisare şi de aceea n'au unŭ motivŭ d'a se uni cu Tisza séu cu orĭ care altulŭ în contra Românilorŭ.«

„Unei manifestărĭ a deputaţilorŭ naţionalĭ cu ocasiunea desbaterei adresei, cum ar fi doritŭ „Gazeta,« nu'i putemŭ atribui o însemnătate mai mare. Peste totŭ ea, precum ḍice »Gazeta,« n'ar fi stricatŭ, dér nicĭ n'ar fi pututŭ folosi nimicŭ. Astfelŭ de manifestărĭ numai atuncĭ au o însemnătate mai mare, când ele esprimă vederile unei partide compactŭ întocmite. Realisarea unei partide naţionale însă, după calcululŭ nostru, nu se póte nicĭ decum prevedé din motivulŭ, fiindcă ei îi lipsesce condiţiunea principală basată în comunŭ pe dreptulŭ de statŭ.«

»Sĕ luămŭ lucrulŭ mai deaprópe. Care suntŭ naţionalităţile ce trăescŭ în Ungaria? Suntŭ Românii, Germanii, Slovacii, Sêrbii şi Croaţii. Românii suntŭ de la celŭ dintêiu până la celŭ din urmă pĕtrunşĭ de o viă consciinţă naţională, dér cu tóte acestea împărţiţĭ în 2 tabere, pe care le desparte o mare prăpaştiă. Căcĭ pe când Românii din Ţéra ungurésca nu au şi nu potŭ avé nimicŭ în contra actualei situaţiunĭ de dreptŭ de statŭ, Românii din Ardélŭ nu recunoscŭ lealitatea uniunei Ardélului cu Ungaria şi prin urmare nicĭ lealitatea dietei ungurescĭ, în care nu trimitŭ pe nimenea. De aceea Românii din Ungaria suntŭ representaţĭ aḍĭ în dietă numai prin trei vocĭ. Germanii din Ţéra ungurésca séu nu opunŭ nicĭ o resistenţă tendinţelorŭ de maghiarisare séu nu potŭ ajunge la valóre din causa presiunei esercitate, cu ocasiunea alegerilorŭ, din partea guvernului; pe când Germanii nesasĭ din Ardélŭ sprijinescŭ aşa de desŭ guvernulŭ, încâtŭ interesele naţionale ale Germanilorŭ din Ungaria suntŭ representate în dietă numai prin deputaţii saşĭ, dintre carĭ doi au şi trecutŭ în partida guvernamentală. Slovacii din nordulŭ Ungariei nu potŭ, cu actuala lege electorată şi cu modulŭ cum se mânuesce, sĕ triméţă nicĭ unŭ deputatŭ. Sêrbii, prin procederea severă a guvernului în contra fostilorŭ lorŭ deputaţĭ, suntŭ îngroziţĭ şi au încercatŭ acum a obţiné din partea guvernului o mai mare cruţare, trimiţêndŭ deputaţĭ guvernamentalĭ şi alăturându-se la partida guvernamentală. Croaţii în fine au în statulŭ corónei lui Stefanŭ o posiţiune de dreptŭ de statŭ cu totulŭ deosebită de celelalte naţionalităţĭ. Actualii deputaţĭ croaţĭ însă, 40 la numĕrŭ, nu suntŭ representanţĭ credincioşĭ ai voinţii poporului croatŭ. Ei au fostŭ trimisĭ de dieta croată, a cărei maioritate, eşită din urna electorală sub o neauḍită presiune a guvernului, nu se póte privi ca adevĕratulŭ representantŭ alŭ voinţii poporului, aşa că actualii deputaţĭ croaţĭ nu suntŭ altceva mai multŭ decâtŭ mamelucĭ ai guvernului.«

„Unde sunt aşa dară elementele necesare pentru formarea unei partide a naţionalităţilorŭ? Trei stadie de dreptŭ de statŭ cu totulŭ diferite nu sunt o basă propriă unei partide. Deputaţii saşĭ şi cei trei deputaţĭ românĭ suntŭ singurii, carĭ în multe puncte au de representatŭ interese comune.«

»Decĭ, ca sĕ pótă fi vorba despre formarea unei partide a naţionalităţilorŭ, ar trebuí înainte de tóte, ca naţionalităţile nesăsescĭ sĕ aibă representanţĭ în dietă. Românii din Ardélŭ ar trebuí sĕ renunţe la politica de pasivitate şi sĕ-şĭ triméta deputaţii lorŭ în dietă. In acestŭ casŭ s'ar mişcá érăşĭ şi Sêrbii şi Slovacii şi ar scóte câţĭ-va deputaţĭ naţionalĭ. In modulŭ acesta ar puté eşi pentru viitórea dietă unŭ imposantŭ numĕrŭ de deputaţĭ d'ai naţionalităţilorŭ, ale

ărorŭ vocĭ unite ar trage'n cumpĕnă. Şi décă deputaţii croaţĭ ar fi atuncĭ de altŭ spiritŭ însufleţiţĭ, de cum suntŭ adĭ, atuncĭ n'ar sta nimicŭ în cale, ca ei în unele cestiunĭ sĕ se alăture la deputaţii naţionalităţilorŭ, ér aceştia în cestiunĭ omogene sĕ fie sprijiniţĭ de aceştia.

»In astfelŭ de împrejurărĭ de o partidă formală nu póte fi vorba, ci celŭ multŭ ar puté formá deputaţii naţionalităţilorŭ nnŭ clubŭ, alŭ cărui scopŭ ar trebuì se fie eschisivŭ apĕrarea comună în contra tendinţelorŭ de maghiarisare. Căcĭ, potŭ bănuí Maghiarii încă şi mai multŭ patriotismulŭ nostru, noi declarămŭ cu tóte acestea, că pe noi nu ne desparte nimicŭ de ei, decâtŭ tendinţele lorŭ de maghiarisare în sensulŭ descrisŭ mai susŭ. Şi décă ei s'ar puté hotărî vr'odată, sĕ renunţe la acéstă nisuinţă, atuncĭ fără îndoială nemulţămirea, ce esistă adĭ între noi, ar dispăré érăşĭ.

»Incheindŭ trebue sĕ observămŭ espresŭ, că acésta e vederea nóstră curatŭ personală, ce amŭ esprimat'o fiindŭ îndemnaţĭ prin articululŭ »Gazetei Transilvaniei.« Partida poporală săséscă şi deputaţii saşĭ, carĭ aparţinŭ aceleia, n'au luatŭ încă în considerare acéstă cestiune.«

SCIRILE DILEI.

»Luminătorulŭ« a primitŭ din Banlocŭ (Torontalŭ) o corespondenţă, în care mai mulţĭ locuitorĭ se plângŭ de jafurile, la carĭ suntŭ espuşĭ din partea executorilorŭ de dare. Ei spunŭ, că pe păretele casei comunale de acolo se póte ceti din publicaţiunea de secvestru, că Lunĭ în 24 l. c. st. n. se vorŭ vinde la licitaţiune următórele: 138 de cai, 58 vite cornute, 76 porcĭ, 98 oi, 32 căruţe, 35 clăi de fênŭ, mai multe mobile de casă; apoi bucate, dar nu pré multe, de óre-ce nu mai suntŭ, căcĭ s'au fostŭ luatŭ inainte. Astea tóte dintr'o unică comună şi 'ntr'o unică di! Mai spunŭ sêrmanii, că nu le rĕmânŭ de câtŭ păreţii goi şi recĭ ai casei.

—0—

Cu ocasiunea alegerilorŭ comunale s'au întêmplatŭ la 23 Noemvre n. turburărĭ în Brlogŭ, cum se dice, provocate de Starcevicianĭ. Linîştea a restabilit'o o companiă de soldaţĭ.

—0—

In 25 Noemvre n. séra, preotulŭ slovacŭ Tomasik, autorulŭ cântului naţionalŭ cehŭ »Hej Slovane!« la sosirea sa din St. Martinŭ în Praga, a fostŭ aşteptatŭ la gară de o mare mulţime de ómenĭ. Caii de la trăsura sa au fostŭ deshămaţĭ, fiindŭ trasă de câţiva entusiasmaţĭ pănŭ la hotelŭ, unde s'a cântatŭ »Hej Slavone!« Poliţia a fostŭ tótă în picióre.

—0—

»Telegrafulŭ« scrie: »Aflămŭ dintr'o sorginte positivă, că comerciaţii ovrei au începutŭ a strânge cu tótă tenacitatea argintulŭ românŭ. Pentru piesele de 5 lei se plătesce de jidanĭ 5 lei şi 10 banĭ. Stoculŭ argintului se concentréză în mai multe mâinĭ. Infama manoperă are de scopŭ de a crea agio pe argintŭ. Denunţămŭ manopera infernală opiniunei publice şi sfătuimŭ pe comercianţii românĭ a se opune machinaţiunei projectale.«

—0—

Ministrulŭ afacerilorŭ străine publică următórele prin »Monitorulŭ oficialŭ:« Navigatorii suntŭ preveniţĭ că dela 25 Octomvre (6 Noemvre) 1884, tăiătura dela Papadia, pe braţulŭ Sulınei, a fostŭ deschisă navigaţiunei. Acéstă tăiătură, care scurtéză cu 2.160 picióre drumulŭ vechei curbe, ce e chemată a înlocuí, începe la 2.000 picióre în josŭ de mila 37, şi se reunesce cu braţulŭ naturalŭ la 1.600 picióre în josŭ de mila 36 Ea presintă o curbă facilă pe o rază de 4.000 picióre. E săpată la nivelulŭ de 16 picióre, sub apele cele mai scădute pe o lărgime de 300 picióre la fundŭ, 340 picióre la linia apelorŭ medii şi 370 picióre la suprafaţa solului. Lungimea ei e de 2.920 picióre. Lucrarea a fostŭ îndeplinită de comisiunea europénă a Dunărei. Sunt învitaţĭ navigatorii sĕ useze esclusivŭ de noua tăietură ce le e deschisă, urmândŭ a se face imediatŭ lucrărĭ de închidere pe vechea trecere.

—0—

In Barcelona s'au întêmplatŭ ciocnirĭ între studenţii liberalĭ şi clericalĭ. Rectorulŭ a restabilitŭ ordinea.

—0—

Mâne séră va pâşi pe scena teatrului germanŭ d'aci d-şóra Friederike Bognar, actriţă a Curţii, în »*Sapho*,« tragediă în 5 acte de Grillparzer.

—0—

Tribunalulŭ din Sibiiu a condamnatŭ pe ucigaşii Anton Kleeberg şi Robert Marlin la mórte prin spêndurătóre.

Drumurile de ferŭ în România.

Modificărĭ în mersulŭ trenurilorŭ.

Ministerulŭ lucrărilorŭ publice publică în »Monitorulŭ oficialŭ« de următorulŭ avisŭ: Se aduce prin acesta la cunoscinţă generală că, cu începere de Mercurĭ, 26 Noemvre 1884, stilŭ nou, se vorŭ introduce câte-va modificărĭ în mersulŭ trenurilorŭ pe liniele Bucurescĭ-Vêrciorova şi Titu-Têrgovişte, şi anume:

Trenulŭ fulgerŭ C sosesce Pitescĭ 6.20, plécă 6.40 p. m.; Slatina plécă 9.24; Craiova plécă 9.46; Filiaşĭ plécă 10.33; Turnu-Severinŭ plécă 12.21 diminéţa; Vêrciorova sosesce 12.43 diminéţa.

Trenulŭ acceleratŭ No. 4 sosesce Găescĭ 6.17, plécă 6.20 p. m.; Titu plécă 6.51; Chitila plécă 7.42; Bucurescĭ sosesce 7.55 p. m.

Trenulŭ de persóne No. 9, Bucurescĭ plécă 4.30 p. m.; Chitila plécă 4.47; Ciocănescĭ plécă 5.07; Ghergani plécă 5.27; Conţescĭ plécă 5.38; Titu plécă 5.51; Găescĭ plécă 6.24; Leurdenĭ plécă 6.49; Golescĭ plécă 7.12; Pitescĭ sosesce 7.25, plécă 7.55; Costescĭ plécă 7.26; Stolnicĭ plécă 8.50; Corbu plécă 9.06; Potcóva plécă 9.24; Slatina plécă 10.04; Pétra plécă 10.32; Balsŭ plécă 10.54; Pelescĭ plécă 11.23 (ca pănă acumŭ).

Trenulŭ de persóne No. 10, Vêrciorova plécă 11.45 p. m.; Severinŭ sosesce 12.11, plécă 12.20 a. m.; Palota plécă la 1; Prunişorŭ plécă 1.14; Tâmna plécă 1.27; Strehaia plécă 1.49 (ca pănă acum).

Trenulŭ mixta No. 64, Têrgovişte plécă 4.05; Văcărescĭ plécă 4.28, Nucetŭ plécă 4.55, sososce Titu 5.25 p. m.

CRONICA AGRICOLA.

Ocupaţiunile şi plăcerile câmpenescĭ. — Agricultura. — Administraţiunea. — Singurătatea. — Lectura. — Conversaţiunea. — Artele gimnastice. — Plăcerile primăverei, verei, tómnei şi ernei.

(Urmare din Nr. 219.)

In véculŭ de mijlocŭ, forţa brutală obţinù unŭ imperiu absolutŭ şi totŭ dreptulŭ venea din spadă. La pópórele moderne inteligenţa luândŭ loculŭ forţei fisice, acésta cădŭ în dispreţŭ. Astfelŭ ómenii, mergêndŭ dintr'unŭ escesŭ într'altulŭ, trecură dela vitejii la slăbiciunĭ, fără sĕ aibă grija a fixa marginile potrivite educaţiunei fisice a tinerimei. Forţa materială este susţinĕtorulŭ neapĕratŭ alŭ forţei morale. Corpurile slabe şi bolnăviciόse au voinţă slabă şi unŭ spiritŭ mărginitŭ. Forţa şi agilitatea sunt totŭ aşa de preţuite pentru bărbaţĭ ca şi frumseţea şi graţia la femei. Perfecţiunea umană compunêndu-se din calităţile fisice şi morale, de aci resultă că unŭ omŭ robustŭ şi prostŭ nu este complectŭ în comparaţiă cu omulŭ inteligentŭ, dar slabŭ.

Pentru aceea în interesulŭ mărirei Patriei, trebue ca sĕ dobêndimŭ unŭ poporŭ bunŭ, luminatŭ, frumosŭ, sănĕtosŭ şi robustŭ. Viaţa câmpenéscă, după reflecţiunea nóstră, întorcêndŭ pe omŭ în sênulŭ naturei, sub egida progreselorŭ sociale, ar putea de sigurŭ, sĕ realiseze aceste dorinţe. Aceste abaterĭ lungĭ ne-au depărtatŭ multŭ dela subjectulŭ nostru, la care revenimŭ voioşĭ, spre a istorisi plăcerile variate ce oferă viéţa câmpenéscă, în fie-care sesonŭ alŭ anului.

Primăvéra reîncepe viéţa vegetală amorţită şi cea animală cu mai multă vigóre, oferindu-ne tablourĭ atrăgĕtóre. Cerulŭ seninŭ, suflarea dulce a vêntului zefir, arborii ce îmbobocescŭ, colţii ce rupŭ învĕlişele lorŭ, seva ce se mişcă, plăcutulŭ concertŭ alŭ paserilorŭ şi tuturorŭ animalelorŭ, tóte anunţă deşteptarea din somnŭ a naturei, care ne îndémnă şi ne atragŭ, sĕ fimŭ faţă la reînvierea sa.

Atuncĭ eşindŭ din camera închisă, respiraţiunea se lărgesce, ochii se deschidŭ, sângele curge mai repede în vine; o atmosferă caldă şi uşóră ne încunjură şi care mişcă muşchii, făcêndu-ne a simţi plăcerĭ, necunoscute de acelŭ ce respiră atmosfera stricată de prin stradele întunecóse ale oraşului. Ideile triste şi grave pierŭ înaintea naturei surîdĕtóre. Prihoriulŭ îşĭ ia diua bună dela hăciu, când păducelulŭ se umple de florile sale albe şi viorelele îmbălsăméză aerulŭ cu mirosulŭ lorŭ plăcutŭ. Grădinele părăsite de érnă, cerŭ îngrijirile sesonului nou, plăntuţele mititele, îndoite de greutatea omĕtului, scotŭ capulŭ, cerŭ din nou susţinere şi o mână amicală, spre a le curăţí de ramurile uscate şi sfărîmate, a tăiá pe acelea ce suntŭ prea lungĭ potrivindu-le ast-felŭ portulŭ într'unŭ chipŭ plăcutŭ şi regulatŭ. Plantele din sere cerŭ aerulŭ liberŭ, şi caută lumina cu nerăbdare. Pămêntulŭ însuşĭ se deşteptă din somnulŭ de érnă şi agricultorulŭ începe noulŭ anŭ cu inima deschisă, plină de speranţă, şi cu braţele dispuse pentru lucru.

Ast-felŭ geniulŭ omului, dirigindŭ forţele naturale ale pămêntului, ajunge a se folosí de ele, pentru binele sĕu şi alŭ aprópelui. In secolii de barbariă, omulŭ domnea pe omŭ în detrimentulŭ naturei; în seculile civilisate, omulŭ domină natura în folosulŭ omului.

Véra, prima óră din di, este cea mai frumósă. Renumiţii poeţĭ ai Arcadiei, carĭ între alte privilegii câmpenescĭ absurde îşĭ arogau dreptulŭ de a dormí véra până la prândŭ, de altminterĭ ei sciau şi cântau în poesiile lorŭ aurora ce apare la orizontŭ, în mijloculŭ unui cortegiu de zefirĭ. Tradiţia şi dicţionarulŭ fabulelorŭ îi învĕţau fenomenele naturei.

Celŭ ce locuesce la ţéră este adevĕratulŭ poetŭ, care admiră, vĕdêndŭ cu ochii frumseţele cerului de diminéţă. Cum se face diuă, elŭ deschide ferestrile şi ese afară, spre a respirá suflarea lină a aurorei. In oraşe aerulŭ recorosŭ de diminéţă este numai pentru sĕracĭ şi lucrătorĭ. Cei bogaţĭ culcându-se mai târdiu, după medulă nopţii, din pricina ocupaţiunilorŭ lorŭ dela teatru şi cafenele, îi apucă rĕsăritulŭ sórelui în somnulŭ celŭ mai greu: radele dintéiu ale sórelui nu întră în camerile lorŭ, unde dormŭ greu horăindŭ într'o atmosferă stricată. Lucrările câmpului suntŭ o ocupaţiă fórte folositóre pentru proprietarulŭ ce le dirige singurŭ, şi permitŭ, sub o aruncătură de ochiu, o înfăţişare variată. Cositulŭ, secerişulŭ de vară, culesulŭ viilorŭ tómna, boii ce tragŭ plugulŭ despicândŭ pămêntulŭ întăritŭ de érnă, au fostŭ atâtea subiecte alese de pictorĭ celebri spre a desfăşura în miniatură scene din viaţa rurală. Poeţii au abusatŭ în descrierile lorŭ fanastice; dar n'au pututŭ să ajungă a micşora carminulŭ realităţei.

21.

FOILETONU.

Revoluţiunea din 1784.

(Revoluţiunea lui Horia în Transilvania şi Ungaria 1784—1785 scrisă pe basa documentelorŭ oficiale de N. Densuşianu. Bucurescĭ 1884. Tipografia »Românulu,« Carolŭ Göbl).

(Urmare.)

Partea a treia a opului, care se ocupă de evenimentele ce au urmatŭ după prinderea căpitanilorŭ revoluţiunii, conţine în 9 capitule (XXXIII—XLI, pag. 431—517) asemenea o mulţime de date din cele mai interesante, totodată însă şi fórte durerόse pentru celŭ ce posede unŭ sêmţŭ adevĕratŭ de umanitate.

Judecătoria competentă pentru judecarea lui Horia, Cloşca şi Crişanŭ era cea din Alba, cu tóte astea împĕratulŭ a însărcinatŭ comisiunea aulică presidată de contele Iankovits sĕ facă interogatorulŭ. C. Iankovits a căpĕtatŭ instrucţiunĭ secrete şi monarchulŭ a ordonatŭ, ca nicĭ comisarulŭ guvernului, Mihaiu Brukenthal, sĕ nu fie presentŭ la interogatoriu. Nu mai puţinŭ misteriósă a fostŭ atitudinea lui Horia şi Cloşca, carĭ au negatŭ cu perseveranţă orĭ-ce participare la revoluţiune. Interogatoriulŭ se începù în 26 Ianuarie. Horia fù ascultatŭ de 6 orĭ, Cloşca de asemenea. Crişanŭ numai de douĕ orĭ. Lui Horia i-se adresară 118 întrebărĭ, lui Cloşca 134, ér lui Crişanŭ 47, şi toţĭ trei căpitanii fură confrontaţĭ cu mai mulţĭ martorĭ. Horia nu mărturisì nimicŭ, nicĭ nu acusà pe nimenĭ. Elŭ dise că în timpulŭ revoluţiunei n'a datŭ nimenĭ nicĭ o poruncă, n'a declaratŭ că are poruncĭ dela împĕratulŭ, n'a numitŭ căpitanĭ séu primarĭ; în viaţa sa n'a fostŭ la Mestécănŭ, pe George Crişanŭ nu'lŭ cunósce, dênsulŭ nu scie nicĭ scrie nicĭ cetí, nu scie nimicŭ despre crucea de aurŭ, cu Românii din Ţéra românéscă n'a avutŭ nici o înţelegere ş. a. ş. a. — Totŭ numai la simple negaţiunĭ se mărginì şi Cloşca. Elŭ dise, că n'a luatŭ parte la revoluţiune, n'a fostŭ căpitanulŭ lui Horia şi nicĭ n'a pusŭ alţĭ căpitanĭ; cunósce pe unŭ omŭ cu numele George Crişanŭ, dér pe acesta l'a vĕdutŭ numai când a încheiatŭ armistiţiulŭ la Tibru; causa că s'au retrasŭ în pădure a fostŭ, că aicĭ i-au trimisŭ comunele ca sĕ se ascundă, sĕ nu-i prindă, fiind-că voiau sĕ mérgă la Viena.

Nu rĕmâne nicĭ o îndoială, că Horia şi Cloşca n'au voitŭ sĕ declare nimicŭ. »Ómenii aceştia,« scria gener. Pfefferkorn, »suntŭ nisce sceleraţĭ aşa de încapăţinaţĭ, încâtŭ négă şi probele cele mai evidente şi vorbescŭ numai de inocenţa lorŭ.« Carĭ erau motivele tăcerei lorŭ? Unŭ planŭ trebuia sĕ aibă. Relatărĭ particulare spunŭ, că Horia în cursulŭ procesului a cerutŭ cu insistenţă sĕ fie dusŭ la împĕratulŭ în Viena. Autorulŭ accentuéză apariţiunea surprindĕtóre a ideilorŭ iosefine pe teatrulŭ revoluţiunii, precum cererea de funcţionarĭ şi de domnĭ feudalĭ germanĭ, încercările Românilorŭ de a contopi cu forţa naţionalităţile prin căsătorii de ţĕranĭ cu dame nobile etc. şi apoi dice: tóte aceste ne convingŭ, că împĕratulŭ discutase cu Horia pré adêncŭ cestiunea reformelorŭ sale privitóre la Transilvania.« A susţinea mai multŭ, că revoluţiunea s'ar fi făcutŭ cu aprobarea împĕratului ar fi o pură fantasiă, deórece atuncĭ Horia de sigurŭ n'ar fi scosŭ la lumină devisa: „Cu voia şi cu porunca împĕratului.

Căpitanulŭ Crişanŭ a făcutŭ preţióse mărturisirĭ, anume în ce privesce evenimentele dela începutulŭ revoluţiunei, care le cunóscemŭ din espunerile precedente. Dér încă înainte de a se terminá interogatoriulŭ lui Crişanŭ, elŭ fù aflatŭ mortŭ în închisóre, unde s'a sinucisŭ în 13 Februariu. Crişanŭ se aflá numai singurŭ în închisóre, pe când Horia şi Cloşca erau păziţĭ de soldaţĭ şi în interiorulŭ închisorii. S'a constatatŭ, că Crişanŭ a scosŭ o pétră din zidŭ şi legêndu-o de tivitura cămeşii (alţii dicŭ de curéua dela opincă) atâta a sucit'o până ce s'a sugrumatŭ cu ea. Crişanŭ, dice autorulŭ, care nu se mărginea numai la negaţiunĭ, putea sĕ ne facă, de trăia, încă multe descoperir importante.

După prinderea lui Horia şi Cloşca se lăţiră între ţĕranĭ faime diferite despre ei. Unii dicéu, că nu suntŭ prinşĭ, ér alţii că Horia se află în Alba-Iulia, dér nu-i închisŭ, ci »capĕtă pe fie-care di 5 mâncărĭ şi şede la masă c'unŭ oficerŭ împĕrătescŭ.« In urma acestorŭ faime cont. Iankovits decise sĕ-i transporteze pe amândoi legaţĭ, în partea de josŭ a Mureşului, ca ast-felŭ sĕ convingă pe poporŭ, că dênşii suntŭ în adevĕrŭ prinşĭ. Astfelŭ în 5 Febr. şi în dilele următóre Horia şi Cloşca fură transportaţĭ prin mai multe comune, espuşĭ fiindŭ la vederea publicului. Era numai unŭ actŭ de cea mai deplorabilă neumanitate, dice autorulŭ, de a face din capii unei revoluţiunĭ naţionale obiectŭ de rîsŭ şi de insulte publice.

(Va urmá).

Sezonulŭ căldurilorŭ arḑĕtóre forţézĕ pe omŭ a căuta rĕcórea şi umbra. Călăritulŭ prin păduri şi văi este unŭ esercițiu favorabilŭ membrelorŭ şi spiritului. Mergĕndŭ călare dealungulŭ unei alee de arbori stufoşi, feritŭ de raḑele arḑĕtóre ale sórelui, omulŭ îşi dă cursŭ liberŭ ideilorŭ sale séu aducêndu-şi aminte de trecutŭ, ori căutândŭ a străbate vĕlulŭ necunoscutŭ alŭ viitorului, séu în fine îmbogăţindu-şi imaginaţiunea cu visuri şi ilusiuni, cari se perdŭ la eşirea din pădure. Călătoriile numerose în ţĕrile pitoresci, suntŭ cele mai plăcute distracţii ale vieţei câmpenesci. Nechezatulŭ cailorŭ, sgomotulŭ copitelorŭ pe pietrele de pe drumŭ, contribue a mişca pe cavalerŭ şi îlŭ facŭ a urmă cu plăcere plimbarea înainte. Veselia însoţesce aceste voióse reuniuni, în mijloculŭ cărora vocea femeei, ca de argintŭ, rĕsună armoniosŭ. Lacurile şi riurile îndémnă la scăldatŭ şi înotatŭ, la pescuitŭ şi plimbarea cu luntrea; înotarea este unŭ esercițiu gimnasticŭ folositorŭ sănătăţii. Esercițiile prin totŭ felulŭ de înotări şi acufundarea în ape limpeḑi, pe timpulŭ arşiţelorŭ sórelui, suntŭ totŭ ce póte fi folositorŭ atâtŭ pentru a-şi păstrá viéţa sa, câtŭ şi pentru a puté scăpá la întêmplare pe a altora.

Pescuitulŭ cu undiţa este o plăcere simplă şi liniştită. Plimbându-se cineva pe malurile Senei de-a-lungulŭ, póte observá unŭ spectaculŭ plinŭ de interesŭ pentru studiulŭ caracterului francesŭ. Fie-care arbore ce umbresce malurile, fie-care pâlcŭ de verdéţă, este unŭ adăpostŭ liniştitŭ unde se află ascunsŭ câte unŭ individŭ, ocupatŭ timpŭ îndelungatŭ cu contemplarea undelorŭ liniştite ale apei şi în acelaşi timpŭ ţinêndŭ cu mâna o prăjină lungă, de capĕtulŭ căreia atârnă aţa cu cârligŭ şi momélă afundate în apă. Cine a vĕḑutŭ pe Franceşi la luarea cu asaltŭ a unei redute, nu recunósce pe acei liniştiţi pescari ai Senei. Unditulŭ este deci antitesa furiei francese. Pescuitulŭ cu năvodulŭ séu cu ori-ce felŭ de plase, cu cârlige, cere unŭ esercițiu óre care şi presintă episode interesante, accidente neprevĕḑute şi prin urmare mai multe feluri de emoţiuni. Acestŭ felŭ de pescuitŭ se póte face ḑiua şi nóptea.

Plimbările cu luntrea au fostŭ celebrate ca unŭ adevĕratŭ lucsŭ descriptivŭ de către romanţieri, poeţi şi pictori. Ele inspiră totdéuna sufletele artiştilorŭ prin nouĕ simţiri. Cerulŭ, apa, malurile, variindŭ infinitŭ în înfăţişări, umbre şi lumină, mişcă prin puternica lorŭ influinţă, după disposiţiunile întinse ale spiritului. Şi precum celŭ mai micŭ peisagiu deşteptă în sufletulŭ locuitorilorŭ din Alpi dorinţa arḑĕtóre de a vedé patria îndepărtată, totŭ aşa osebitele aspecte ale ţĕrei, deşteptă în sufletŭ amintirea unui cântecŭ dulce séu o pagină inspirată unui poetŭ, prin aceiaşi posiţiune încântătóre.

Despicândŭ unda liniştită şi aprópe nemişcată a lacului Lecco, observândŭ satele, casele şi castelele feudale, rădicate mai presusŭ de colibele ce mărginescŭ promontoriulŭ, este cu nepuţinţă ca cugetarea sĕ nu'şi amintéscă, despre acele simple aventuri istorisite de nemuritorulŭ Manzoni, despre acelŭ tristŭ „rĕmasŭ bunŭ« dela aceşti munţi mâncaţi de ape, de torente, dela vilele împrăştiate pe cóstele colinelorŭ.

Rĕmasŭ bunŭ, munţi ce nasceţi din ape şi atingeţi cerulŭ, vîrfuri neegale aşa de cunoscute acelui ce născŭ între voi şi aşa de adêncŭ săpaţi în sufletulŭ sĕu, ca urme ale amicilorŭ sĕi cei mai iubiţi, torente a căroră murmură îi este totŭ aşa de familiară, ca şi vocea aprópelui sĕu, case împrăştiate pe cóstele inverḑite, ca nişce turme de oi păscêndŭ, rĕmasŭ bunŭ! Pentru celŭ ce a născutŭ între voi, momentulŭ despărţirei de voi şi alŭ plecării este tristŭ! . . . . Cu câtŭ înaintéză pe şesuri, cu atâtŭ privirea sa se întristéză, mai zărindu-vĕ încă înapoi, aerulŭ îi pare greu şi fără viaţă. Elŭ înaintéză tristŭ şi descuragiatŭ, în cetăţile sgomotóse, i se pare că casele grămădite una într'alta şi una peste alta stradele ce se încrucişéză, îi înăduşesce rĕsuflarea, şi înaintea acestorŭ clădiri admirate de streini, cugetă cu părere de rĕu la clopotniţa din satulŭ sĕu, la coliba peste care şi-a aruncatŭ privirile de multe ori şi pe care îşi pusese în gândŭ a o cumpĕra când se va întórce bogatŭ în munţii sĕi.« Escursiunile pe înălţimele munţilorŭ facŭ atâta plăcere călĕtorilorŭ pe josŭ; acolo natura se arată în tótă mĕreţia sa. Străbătêndŭ prin tufişuri dese, prin poteci strîmte şi agăţându-se de stâncele grămădite unele peste altele, ajungŭ în fine la cele mai de susŭ înălţimi, de unde pare că totŭ pămêntulŭ se vede. Vederea străbătêndŭ pe întinsele regiuni de prin prejurŭ ce vinŭ mai josŭ, zăresce ţĕrile depărtate şi oraşele, ca nisce puncte ce d'abia se vĕdŭ perdute în spaţiu. Totulŭ este mĕreţŭ în munţi: scenele variate şi pitoresci, aspectele îngrozitóre, cerulŭ şi pămêntulŭ, sórele ce rĕsare şi apune, luna ce lumineză întinsele orizonte, ghiaţa şi zăpada eterne, care strălucescŭ în mii de feţe, stelele ce scânteiază pe unŭ cerŭ fără de margini, şiroiulŭ ce cade mugindŭ printre stâncile prăpăstióse cu unŭ sgomotŭ ce întrerupe tăcerea acestorŭ eterne singurătăţi.

Va urmă.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. tranz.«)

Pesta, 28 Noemvre. — In conferinţa clubului partidei independente Irányi a arĕtatŭ, că va presenta camerei deputaţilorŭ unŭ proiectŭ relativŭ la colonisarea streinilorŭ. Proiectulŭ conţine disposiţiuni în contra năvălirii elementelorŭ streine vătămătóre.

Viena, 28 Noemvre. — Adunarea generală estraordinară a băncii austro-ungare a împuternicitŭ pe consiliarulŭ generalŭ, sĕ céră prelungirea băncii şi sĕ intre în tractări cu amêndouĕ guvernele pentru eventualele schimbări.

Bucuresci, 28 Noemvre. — Parlamentulŭ s'a deschisŭ fiindŭ de faţă corpulŭ diplomaticŭ şi demnitarii. Discursulŭ tronului accentuéză relaţiunile intime mai cu sémă cu statele vecine. Prin era păcii ce s'a inauguratŭ se potŭ concentra multŭ timpŭ silinţele ţĕrii pentru progresulŭ moralŭ şi materialŭ alŭ ei şi naţiunei i se impune gréua şi obositórea misiune, de a aduce societatea la înălţimea vieţei sociale a timpurilorŭ moderne. De aceea parlamentulŭ se îndémnă sĕ îmbunătăţéscă sistemulŭ administraţiunei şi justiţia sĕ o îngrădéscă cu garanţii puternice. Grija principală a guvernului o forméză crisa economică şi mai alesŭ cea agricolă, care au provocatŭ perplexităţi momentane, mai cu sémă prin suirea esceptională a valórei aurului. Guvernulŭ şi banca naţională se silescŭ, pe câtŭ e cu putinţă, sĕ combată efectele crisei. Financele sunt puse pe o bună cale; nu mai puţinŭ trebue perfecţionatŭ sistemulŭ agricolŭ, pentru ca sĕ se pótă purta lupta în contra concurenţei streine; creditulŭ agricolŭ trebue desvoltatŭ prin procurarea de capitale mai însemnate. Reducerea tarifelorŭ căilorŭ ferate e necesară, pentru a se puté creá o uşurare a desvoltării industriei şi spre a se îmbunătăţi starea economică.

DIVERSE.

Devastarea unei gări. — Se scrie din Sienne cu data de 11 Noemvre ḑiarului „La Justice«: Sĕptĕmâna trecută, pela optŭ óre, ceva mai înainte de sosirea trenurilorŭ din Valdi Chiana şi La Maremme, câţi-va indiviḑi mascaţi şi înarmaţi sĕ presintară la gara din Asciano. Écă, după »Libero Cittadino,« câteva amĕnunte asupra celorŭ petrecute. Hoţii se aşeḑară dinaintea uşei bufetului somândŭ pe persónele care se aflau acolo sĕ se aşeḑe cu faţa la pămêntŭ. Trei din ei rĕmaserĕ aprópe de uşă, cu puşcile la ochi, unulŭ întră pentru a pune mâna pe banii din casă. Stăpâna voindŭ sĕ se împotrivéscă primi câteva lovituri cu patulŭ puşcii. Unŭ păzitorŭ, care isbutise sĕ fugă p'o altă uşă, alergă sĕ dea alarmă celorlalţi păzitori precum şi şefului de gară. In acestŭ timpŭ, o lovitură de puşcă fù trasă în contra mecanicului care se afla în bufetŭ şi care făcuse o mişcare. Din fericire dênsulŭ nu fù atinsŭ. Hoţii după ce pusese mâna pe lada cu banii, o luară la fugă. Când şefulŭ de gară şi ómenii séi împreună cu carabinerii din Asciano sosiră, hoţii dispăruse.

Iuliu Cesarŭ cârciumarŭ. — La Tombitone, micŭ oraşŭ din Arkansas, Statele-Unite, locuiesce unŭ cârciumarŭ care pórtă numele de Iuliu Cesar. Femeia sea pórtă ca nume de nascere Pompeius şi a născutŭ unŭ fiu care se numesce Crassus. D. Iuliu Cesarŭ a cumpĕratŭ de curêndŭ o ediţiune fórte rară din tratatulŭ lui Iuliu Cesar »De bello gallico,« editată la Marburgŭ de profesorulŭ Iuliu Cesarŭ. Tóte acestea nu'lŭ împedică sĕ vêndă cu litra şi cu ocaua.

Instrumente diplomatice. — Ce însemnéză unŭ instrumentŭ diplomaticŭ?

— E unŭ instrumentŭ din care cântă marile puteri în concertulŭ europénŭ.

— Şi pentru ce cântă ele din acestŭ instrumentŭ?

— Pentru ca sĕ facă sĕ jóce micele puteri.

După nuntă. Unŭ tênĕrŭ însuratŭ de curêndŭ, chiar a doua ḑi după nuntă se întórse la domiciliulŭ conjugalŭ în zori de ḑi.

Dênsulŭ cere scuze femeei sale.

— Vĕḑŭ ce s'a întêmplatŭ, îi ḑice ea cu blândeţe: acumŭ când ne bântue cholera, nu voeşci sĕ-ţi schimbi de locŭ obiceiurile.

Simţiminte minunate. — Dialogŭ între o mătuşă şi unŭ nepotŭ.

— Iubite, e lucru otărîtŭ, o sĕ'ţi lasŭ tótă averea, dér cu o condiţiune: îmi vei face o mică pensiune.

Nepotulŭ cu convicţiune:

— Oh, mătuşe! Câtŭ de mică voiescĭ!

Unŭ duelŭ. — X...., pentru o causă nejustificată, primesce de la Z..... o scrisóre pline de greşeli de ortografiă, prin care îlŭ provócă la duelŭ.

X.... ia condeiulŭ şi îi rĕspunde în următórele cuvinte:

»Domnule! Mai provocatŭ la duelŭ. Ca provocatŭ amŭ alegerea armelorŭ. Alegŭ ortografia şi eşti mortŭ.

alŭ d-tale X....

Pĕrulŭ chinesŭ. — Écă întru câtŭ privesce pĕrulŭ falsŭ câteva cifre interesante: Pĕrulŭ chinesŭ nu costă de câtŭ 10—12 lei chilogramulŭ. Celŭ mai frumosŭ pĕrŭ, vorbindŭ negustoresce, e pĕrulŭ francesŭ »viu;« o códă de 80 centimetri, taiată de la o Bretonă séu o Normandă, se plătesce până la 1000 de lei. Códa cea mai rară este cea albă curatŭ; ea ajunge până la preţulŭ fabulosŭ de 25 mii lei chilogramulŭ. După pĕrulŭ francesŭ vine celŭ englesŭ, apoi celŭ germanŭ, celŭ italianŭ, celŭ belgianŭ şi în fine celŭ suedesŭ. Esistă în Parisŭ trei mari case pentru pĕrŭ. Una, care are patru sute de lucrători face afaceri pentru trei milióne pe anŭ; a doua se ocupă numai de pĕrulŭ chinesŭ; a treia în fine, cu multŭ mai napoia celorlalte, cumpĕră pĕrulŭ făcutŭ din mototólele smulse de pe peptini şi găsite mai târḑiu în gunoiu. Din códa de bou sĕlbaticŭ din America se potŭ face frumóse perucĭ pentru teatru.

Unŭ accidentŭ îngrozitorŭ la unŭ puţŭ de petroleŭ. — »Unirea« din Tĕrgovisce scrie: »D. Dimitrie Gheorghescu din comuna Glodenii ne trămite scire despre îngrozitorulŭ accidentŭ ce s'a întêmplatŭ la unulŭ din puţurile de petroleu din acéstă comună. La 2 Noemvre, pe la apusulŭ sórelui, puţarulŭ Ioanŭ Adamŭ, lucra în unulŭ din puţurile d-lui Iancu Grigorescu la o adêncime de 46 stênjeni; de odată puţarii cari erau afară împrejurulŭ puţului, auḑiră două detunături asurḑitóre, care au făcutŭ sĕ se cutremure pămêntulŭ în jurulŭ puţului; detunăturile au fostŭ aprópe fără intervale, în urma cărora se vĕḑură nisce suluri de aburŭ albŭ eşindŭ cu furiă pe gura puţului şi urcându-se cu repeḑiciune prodigiósă către nori. In urma acestui spectacolŭ, care înspăimântă pe puţarii de afară, cea dintêiu gândire şi mişcare a lorŭ fù de a scóte pe tovaroşulŭ lorŭ din puţŭ, dar rĕmaserĕ surprinşi când vĕḑură, că după tóte sforţările ce făcură funia (hodgonulŭ) de care era legatŭ Adamŭ nu se mişca de locŭ; îndoiră numĕrulŭ dar totŭ fără resultatŭ, aduserĕ o pereche de boi, la cari ajutară mai mulţi puţari, dar funia rĕmase nemişcată. In urmă s'au adusŭ 6 părechi de boi, funia s'a lungitŭ de unŭ stânjinŭ, dar fără a se mişca. Puţulŭ nu e stricatŭ de locŭ, dar nu are nimeni curagiŭ a întra în elŭ. Ce s'a întêmplatŭ în puţŭ nu se scie, totuşi nefericitulŭ lucrătorŭ se găsesce şi astăḑi înmormêntatŭ în fundulŭ puţului şi totŭ legatŭ de funiă, lăsândŭ o femee vĕduvă şi trei copii orfani.«

Pajeră ori scrisŭ? — Reputaţiunea de escentricitate a moravurilorŭ judiciare americane e stabilită de multŭ. Étă unŭ nou faptŭ, pe care ni-lŭ comunică »Dreptulŭ,« şi care vine sĕ-o confirme.

Unŭ óre care Carolŭ Schmeltz »debitantŭ de bĕuturi spirtóse,« — ca sĕ ne servimŭ de perifrasa iubită, cu care dd. cârciumari dela noi îşi denumescŭ profesiunea, — a compărutŭ de curêndŭ înaintea Curţei de poliţiă sub prevenţiunea, că ţine unŭ stabilimentŭ disordely. In urma ascultărei martorilorŭ, a rechisitorului, procurorului, a pledóriei apĕrării şi resumatului judecătorului Fitzgerald, juraţii s'au retrasŭ în camera de chibzuire, şi după nisce desbateri cari au duratŭ o nópte întrégă, au trimisŭ vorbă Curţei, că le este cu nepuţinţă sĕ caḑă de acordŭ. Curtea le-a rĕspunsŭ, că până nu'şi vorŭ da verdictulŭ nu vorŭ puté eşi d'acolo. Tótă ḑiua s'a perdutŭ în zadarŭ. Spre séră judecătorulŭ a datŭ ordinŭ sĕ] se aşeḑe] câte unŭ poliţistŭ la fiecare din uşile camerei de chibzuire, ca sĕ fie mai sigurŭ că juraţii nu vorŭ avé nici o comunicaţiune cu lumea de afară.

Unulŭ din aceia a povestitŭ mai târḑiu ceea ce se petrecuse în cameră. Unspreḑece juraţi ĕrau pentru condamnaţiune şi numai unulŭ pentru achitare. Acestŭ din urmă, scundŭ, îndesatŭ şi ţanţoşŭ la vorbă, nu vrea cu nici unŭ preţŭ sĕ cedeze observaţiunilorŭ colegilorŭ sĕi, declarândŭ că preferă mai bine sĕ crape cu toţii, nemâncaţi şi nebĕuţi în odae, decâtŭ sĕ-şi schimbe părerea. Către meḑulŭ nopţii însĕ elŭ propuse următorulŭ compromisŭ: »Findŭ-că trebue sĕ sfârşimŭ odată cu acestŭ procesŭ, — ḑise elŭ colegilorŭ sĕi arĕtându-le unŭ dolarŭ, — écă sĕ jucămŭ acestŭ dolarŭ pajera ori scrisŭ; de va cădé cu pajera în susŭ, ne pronunţămŭ în contra prevenitului; de va cădé cu scrisulŭ, îlŭ proclamămŭ inocentŭ. Juraţii primiră propunarea, şi sorţii fură favorabili prevenitului. A doua' ḑi curtea primi din partea-le unŭ plicŭ pecetluitŭ conţinêndŭ unŭ verdictŭ de neculpabilitate. Judecătorulŭ Fitzgerald fù surprinsŭ fórte multŭ de acestŭ resultatŭ, neştiindŭ însĕ mijloculŭ cu care fusese obţinutŭ, elŭ ordonă eliberarea imediatŭ a ui Schmeltz.

† **NECROLOGU.** — Teodorŭ Moldovanŭ Bucşa, proprietarŭ în Mediaşŭ, după o scurtă bólă a rĕposatŭ în etate de 64 de ani!

Fie-i ţĕrina uşóră.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.

Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena
din 27 Noemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	123.75
Rentă de aurŭ 4% . . .	95.30
Rentă de hârtiă 5% . .	90.15
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	144.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	98.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.15
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	105.50
Bonurĭ rurale ungare . .	100.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	100.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.50
Bonurĭ rurale transilvane	100.25
Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.15
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.—
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului .	116.40
Renta de hărtiă austriacă	81.55
Renta de arg. austr. . .	82.75
Renta de aurŭ austr. . .	104.05
Losurile din 1860 . . .	135 60
Acțiunile băncei austro-ungare	872.—
Act. băncei de creditŭ ung.	302.50
Act. băncei de creditŭ austr.	299.50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.78
Napoleon-d'orĭ	9.76½
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	60.15
Londra 10 Livres sterlinge	123.10

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 14 Noemvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	—	—
Renta rom. amort. (5%) . .	—	—
» convert. (6%) . .	—	—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.) . .	—	—
Credit fonc. rural (7%) . .	—	—
» „ „ (5%) . .	—	—
» » urban (7%) . .	—	—
» » » (6%) . .	—	—
» » » (5%) . .	—	—
Banca națională a Românieĭ	—	1322
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	—	328
« » » Națională . .	—	—
Aurŭ	—	10.50%
Bancnote austriace contra aurŭ	2·07	2.08

Cursulu pieței Brașovŭ
din 28 Noemvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.74	Vênd.	8.79
Argint românesc	»	8 60	»	8.65
Napoleon-d'orĭ	»	9.70	»	9.72
Lire turcescĭ	»	10.95	»	10.98
Imperialĭ	»	9.94	»	9.97
Galbenĭ	»	5.67	»	5.70
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	124.½	„	126.—
Discontulŭ » . . .		7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonațĭ ai noștri, cari au plătitŭ prețulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile a. c., sunt rugațĭ a ne trimite diferența prețului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAȚIA „GAZ. TRANS.“

„ALBINA“
institutŭ de creditŭ și de economii în Sibiu.

Publicațiune
în sensulŭ artic. de lege XXXVI. din anulŭ 1876 § 29.

1. **Suma scrisurilorŭ fonciare** puse în circulațiune cu ḑiua de 31 Octomvre 1884 face . . . . 817.900 fl. — cr.
2. **Pretensiunile institutului de împrumute** hipotecare, care servescŭ de acoperirea acestorŭ scrisurĭ fonciare sunt de . . . . 818.670 fl. 80 cr.
3. **Valórea hipotecelorŭ luate de basă** la susnumitele împrumuturĭ hipotecare este de . . . . 3,500,674 fl. — cr.
4. In sensulŭ § 97 din statute **„fondulŭ specialŭ“** pentru asigurarea scrisurilorŭ fonciare e de . . 231,838 fl. 92 cr. acesta e indusŭ în contŭ separatŭ și plasatŭ în efecte publice.

Sibiu în 1 Noemvre 1884. **Direcțiunea.**

Societatea comercială română Bassarabianu Calfoglu & Comp.
BULETINŬ
BRĂILA 14 Noemvre 1884.

Vêndĕtorŭ	Cumperĕtorŭ	Felulŭ	Kilo	Libre	Prețulŭ		Notițe
A. Emberico	Peirano Fils & C-ie.	Grâŭ	450	58—	67	—	Caicŭ
d-to	d-to	„	560	57¾	62	—	„
Soc. Comercială	M. Schmierer & C-ie.	„	280	57½	61	75	„
G. Gardelli	Peirano Fils & C-ie.	„	500	58½	74	—	Magasie
Ianolescu	C. Nicolaidi & C-ie.	Secară	280	53—	52	—	„
W. P. Sassu	Sechiari Freres & C-ie.	Orzŭ	600	41—	33	—	„
Verona	C. Nicolaidi & C-ie	„	180	43½	36	25	„
Lemoni	I. D. Nicolopulo & Cie	Porumb	260	61¼	56	75	„
Panaitescu	Louis Dreyfus & C-ie	„	300	59—	54	25	„
Soc. Comercială	Sechiari Freres & Cie	„	180	61—	56	50	„
C. Davis	Delibacali	Fasole	150	%	22	75	„

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a căḷei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timișŭ	1.33	—	—	10.15
Brașovŭ (	2.06	—	—	10.50
Brașovŭ (	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Hașfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighișóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediașŭ	6.00	12.11	1.23	
Copșa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blașiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiușŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vințulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirișŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clușiu (	10.08	5·59	9.18	
Clușiu (	10.18	6.28	8.00	
Nedeșdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirișŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.51	9.52	2.05	
Mezŏ-Telegd	1.21	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velințe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
Oradia-mare (	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
Oradea mare (	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezŏ-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriș	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeșdu	8.38	5.11	—	
Clușiu (	8.57	5.40	7.08	
Clușiu (	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriș	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vințulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiușŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blașŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copșa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediașŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigișóra	4.50	4.17	12.15	
Hașfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Brașovŭ (	9.20	10.15	3.15	
Brașovŭ (	—	6.00	3.25	
Timișŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiușŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vințulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Șibotŭ	4.35	11:43	
Orăștia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborșin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulișŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovațŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
Aradŭ (	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
Aradŭ (	4.00	6.20
Glogovațŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulișŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborșin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăștiă	10.47	3.46
Șibotŭ	11.14	4.20
Vințulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiușŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timișóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) **Petroșenĭ**

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Hațegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Banița	6.43
Petroșenĭ	7.00

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroșenĭ	8.56
Banița	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Hațegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.